

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph.D. v právní věci **žalobkyně: JUDr. V. H.**, nar. „X“, bytem „X“, proti **žalované: České správě sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17.6.2015, č.j. „X“,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 17.6.2015, č.j. „X“, a rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 5.5.2015, č.j. „X“, **se z r u š u j í pro nezákonnost** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **n e m á právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se v žalobě podané v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 17.6.2015, č.j. „X“, kterým byly zamítnuty její námitky a potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 5.5.2015, č.j. „X“ (dále jen „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“), jímž bylo rozhodnuto o přiznání starobního důchodu ve výši 22.758 Kč měsíčně od 11.4.2015.

V žalobě uvedla, že žalovaná v námitkovém řízení rozhodla v rozporu s ustanovením § 16 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a žalobou napadené rozhodnutí je tak nezákonné. Žalovaná při stanovení výpočtového základu v rozhodnutí správního orgánu I. stupně vycházela z ročních vyměřovacích základů žalobkyně za rozhodné období let 1986 až 2014. Za období let 2012 až 2014 došlo k dorovnání platů soudců z důvodu nesprávného výpočtu platové základny. Žalobkyně uzavřela dne 30.4.2015 dohodu o narovnání se zaměstnavatelem Okresním soudem v Ústí nad Labem o tom, že jí bude vyplacena částka ve výši 208.745 Kč jako rozdíl

mezi výší platů a víceúčelových paušálních náhrad skutečně vyplacených v letech 2012 až 2014 a jejich výší, která byla vyplacena za použití správné platové základny. Podle žalobkyně tím nastala nová skutečnost pro přepočtení důchodu, neboť následně měla v období let 2012 až 2014 vyšší příjem, a tedy i vyšší vyměřovací základ, z něhož se vypočítává výše starobního důchodu. Žalobkyně uvedla, že přepočtu starobního důchodu nemůže být na překážku, že k vyplacení dorovnaného platu došlo až dne 10.6.2015. Žalobkyně je toho názoru, že výpočet starobního důchodu nelze vázat na dobu splatnosti příjmu, ale na dobu, kdy právo na příjem platu v rozhodném období vzniklo. Závěrem žalobkyně navrhl, aby soud žalobou napadené rozhodnutí a rovněž rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že vzhledem k ustanovení § 5 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zákon o pojistném na sociální zabezpečení“), nelze nově doložený vyměřovací základ ve výši 208.745 Kč, který byl splatný a zúčtovaný v roce 2015, zahrnout do rozhodného období let 1986 až 2014 pro výpočet osobního vyměřovacího základu pro starobní důchod, neboť nespadá do rozhodného období určeného podle ustanovení § 18 zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná uvedla, že žalobou napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 23.6.2015 a žalobkyně v žalobě nenapadá samotný výpočet přiznaného starobního důchodu, a proto se žalovaná ve svém vyjádření zaměřila pouze na zápočet dorovnaného platu za roky 2012 až 2014 a v ostatním odkázala na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí. Ustanovení § 5 zákona o pojistném a sociálním zabezpečení stanoví, co je vyměřovacím základem a že se příjem započítává v tom měsíci, kdy byl zúčtován. K tomu žalovaná uvedla, že zákon nepřipouští žádné výjimky. Dodatečný příjem žalobkyně byl zúčtován v roce 2015 a nelze jej v souladu s ustanovením § 18 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění zaúčtovat do rozhodného období, neboť toto skončilo kalendářním rokem 2014, jenž bezprostředně předchází roku přiznání starobního důchodu a za situace, kdy starobní důchod byl žalobkyni přiznán od 11.4.2015. Žalobou napadené rozhodnutí žalovaná považuje za zákonné a v souladu s ustanovením § 16 zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná dále uvedla, že žalobkyně navrhla jako důkaz opravené evidenční listy důchodového pojištění za roky 2012, 2013 a 2014, avšak tyto nebyly dosud žalované žalobkyni zaslány. K výplatní pásce za květen 2015 žalovaná uvedla, že v této nebude položka dorovnaného platu obsažena, neboť plat byl dorovnán až dne 10.6.2015. Žalovaná poukázala na to, že v souvislosti s nálezem Ústavního soudu ze dne 10.7.2014, sp. zn. Pl. ÚS 28/13, v němž Ústavní soud konstatuje, že platy soudců byly v minulosti chybně vypočteny, ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí se zabývala otázkou doplatků platů a náhrad soudců. Ministerstvo práce a sociálních věcí potvrdilo názor a výklad žalované, že na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti bude vyplacený příjem podléhat odvodům pojistného v měsíci, v němž bude zúčtován, a do vyměřovacího základu zaměstnance pro odvod pojistného nepatří náhrady výdajů poskytovaných procentem z platové základny. Podle tohoto přijatého názoru do vyměřovacího základu zaměstnance pro odvod pojistného nepatří náhrady výdajů poskytovaných procentem z platové základny, a to bez ohledu na období, za které byly vyplaceny. Podle žalované byla dohoda o narovnání uzavřena na občanskoprávním základě, a i proto by měl být příjem zúčtován na základě uvedené dohody zpojistněn v kalendářním měsíci, v němž byl zúčtován, což platí i pro výpočet dávek nemocenského pojištění. Podle přijatého stanoviska dojde k přepočtu výše starobního důchodu v případě, kdy dojde k doplacení dlužného započitatelného plnění na základě vykonatelného rozhodnutí soudu či jiného orgánu, nebo je-li uzavřen smír ve

smyslu příslušných ustanovení občanského soudního řádu, například za situace, kdy je poškozenému doplacena mzda, plat či zpojistněné plnění. Podle žalované tak v dané věci s odkazem na náleze Ústavního soudu ze dne 10.7.2014, sp. zn. Pl. ÚS 28/13, není. Podle žalované skutečnost, že náleze Ústavního soudu má vliv na výši plnění, je nesporná, avšak nemůže nahradit to, že na základě znalosti tohoto nálezu byla uzavřena soukromoprávní smlouva. Žalovaná dále uvedla, že skutečnost, že věcné důsledky dopadají na konkrétní skupinu pojištěnců, soudce, kteří jsou perfektně znalí právní úpravy, správnost učiněných závěrů neovlivňuje a není důvodem pro přizpůsobení stanoviska. Žalovaná uvedla, že dojde-li k vydání judikátu, který má precedentní charakter, pak soukromoprávní dohody, které na jeho věcné závěry reagují je nutno posuzovat ve smyslu výkladového materiálu Ministerstva práce a sociálních věcí bez ohledu na to, jaký časový interval je mezi publikací příslušného judikátu a uzavřením dohody reagujícím na jeho věcné důsledky. Závěrem žalovaná uvedla, že plnění vyplacené podle uzavřené dohody o narovnání nelze zpětně rozpočítávat a žalovaná tak považuje žalobu za nedůvodnou a navrhuje její zamítnutí.

V replice žalobkyně uvádí, že s vyjádřením žalované nesouhlasí a trvá na tom, že dorovnání platu patří do rozhodného období pro vyměření starobního důchodu bez ohledu na to, zda k jeho výplatě došlo po soudním projednání či na základě uzavřené dohody o narovnání, která nahrazuje soudní smír. Žalobkyně připomněla, že jednou z podmínek uzavřené dohody o narovnání bylo vzetí žaloby na dorovnání platu zpět, čímž její zaměstnavatel ušetřil na soudních poplatcích, úrocích a dorovnání platu za rok 2011. Žalobkyně dále uvedla, že ke dni 31.8.2015 se vzdala funkce soudce a ukončila tak pracovněprávní vztah u Okresního soudu v Ústí nad Labem.

V podání ze dne 24.9.2015 poukázala na náleze Ústavního soudu ze dne 9.6.2005, sp. zn. II. ÚS 348/04.

Z jednání, které bylo nařizeno na den 26.9.2016, se žalobkyně omluvila s tím, že souhlasí, aby věc byla projednána v její nepřítomnosti.

Pověřená pracovnice žalované při jednání soudu v plném rozsahu odkázala na vyjádření ze dne 24.8.2015 a navrhla žalobu zamítnout.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé zák. č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“), která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s.ř.s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s.ř.s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Soud přezkoumal v rámci žalobních námitek, které napadají stanovení výpočtového základu důchodu, do kterého nebylo započítáno dorovnání platu, skutkový a právní stav věci a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z obsahu správního spisu soud zjistil, že žalobkyně podala žádost o zařízení výplaty důchodu s poukazem na účet dne 8.4.2015. Česká správa sociálního zabezpečení vydala rozhodnutí dne 5.5.2015, č.j. 535 411 288, kterým rozhodla o přiznání starobního důchodu žalobkyni od 11.4.2015 ve výši 22.758 Kč měsíčně s tím, že vycházela z osobního vyměřovacího základu, tj. průměrného měsíčního příjmu, ve výši 80.147 Kč. Nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je rovněž osobní list důchodového pojištění žalobkyně, ze kterého soud zjistil, že celková doba pojištění žalobkyně činí 46 let a 233 dnů a celková výše vyměřovacího základu činí 29.503 Kč. Žalobkyně proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podala námitku a na podporu svých tvrzení předložila dohodu o narovnání ze dne 30.4.2015 a výpočet doplateků za roky 2012, 2013 a 2014, jimiž dokládala nové skutečnosti. Žalovaná námitkám žalobkyně nevyhověla a vydala žalobou napadené rozhodnutí.

Mezi stranami je sporné, zda se do součinu úhrnů vyměřovacích základů za jednotlivé kalendářní roky v rozhodném období, kterým se stanovují roční vyměřovací základy, má započítat doplatek platu za roky 2012 – 2014 ve výši 208.745 Kč, který byl vyplacen najednou v roce 2015.

Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se výše důchodu skládá ze základní výměry a procentní výměry.

Základní výměra důchodu pro důchody přiznávané v roce 2015 činí 2 400 Kč měsíčně.

Procentní výměra byla podle ustanovení § 33 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění stanovena procentní sazbou z výpočtového základu za celé roky pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod bez přihlédnutí k doplatku platu.

Při stanovení výpočtového základu se vychází z osobního vyměřovacího základu.

Osobní vyměřovací základ je v souladu s § 16 zákona o důchodovém pojištění měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období, kterým je v případě žalobkyně období let 1986 – 2014, tj. období, které začíná kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu bez zahrnutí let před rokem 1986, jak je uvedeno v ustanovení § 18 zákona o důchodovém pojištění.

Podle ustanovení § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení je vyměřovacím základem zaměstnance pro pojistné na důchodové pojištění úhrn příjmů, s výjimkou náhrad výdajů poskytovaných procentem z platové základny představitelům státní moci a některých státních orgánů a soudců, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozeny a které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském pojištění. Zúčtovaným příjmem se pro účely věty první rozumí plnění, které bylo v peněžní nebo nepeněžní formě nebo formou výhody poskytnuto zaměstnavatelem zaměstnanci nebo předáno v jeho prospěch, popřípadě připsáno k jeho dobru anebo spočívá v jiné formě plnění prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance.

Úhrny vyměřovacích základů za jednotlivé kalendářní roky jsou uvedeny v osobním listu důchodového pojištění, jejichž stanovení žalobkyně zpochybnila, neboť nebylo zohledněno dorovnání platu za roky 2012 – 2014 s odkazem na skutečnost, že došlo

ke splatnosti a zúčtování doměřeného platu až v roce 2015, tedy až v tomto roce dojde ke splnění povinnosti odvodu pojistného.

Za daného skutkového stavu se soud zabýval otázkou, kterou se měla v daném případě zabývat i žalovaná, zda obsahem uzavřené dohody o narovnání je upraven dosud vyplacený plat či se jedná jen o určitou formu náhrady, která nemění výši platu a tím i osobní vyměřovací základ. Obsahem dohody o narovnání je dohoda mezi žalobkyní a jejím zaměstnavatelem na odstranění pochybností o způsobu určení platové základny pro výpočet platu.

Jedná se tak o dohodu, kterou je upraven dosud přiznaný a vyplacený plat, neboť žalobkyně a její zaměstnavatel se dohodli na výpočtu platu, který měl být beze vší pochybnosti vyšší, když je v dohodě zároveň uvedena lhůta pro vyplacení doplatku a výše tohoto doplatku. Žalované lze dát za pravdu, že dohoda o narovnání je soukromoprávního charakteru. K tomu soud dodává, že i některé mimosoudní dohody mezi zaměstnancem a jeho zaměstnavatelem o narovnání nahrazují rozhodnutí soudu či soudem schválený smír, a to např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12.12.2012, č.j. 6 Ads 112/2012-50, který je dostupný na www.nssoud.cz, v němž je uvedeno, že „*Nejvyšší správní soud nesouhlasí s názorem stěžovatele, že jedině soud je oprávněn posoudit, zda je skončení pracovního poměru mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem neplatné, případně schválit soudní smír. Podle ust. § 4 zákoníku práce se pracovníprávní vztahy řídí zákoníkem práce a nelze-li použít zákoník práce, řídí se občanským zákoníkem, a to vždy v souladu se základními zásadami pracovníprávních vztahů. Podle ust. § 4a zákoníku práce platí, že pro pracovníprávní vztahy se nepoužijí ustanovení občanského zákoníku o smlouvě ve prospěch třetí osoby, o zadržovacím právu, o vymíněném odstoupení od smlouvy, o společných závazcích a právech, o smlouvě s přesnou dobou plnění a o postoupení pohledávky. Z uvedeného vyplývá, že v pracovníprávních vztazích je možné uzavření dohody o narovnání. Přitom účinkem narovnání je, že pracovníprávní závazek zaniká tím, že je nahrazen zcela novým vymezením práv a povinností stran obsaženým v dohodě.*“

K dané problematice se dále vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7.11.2012, č.j. 3 Ads 41/2012-49 (který je dostupný na www.nssoud.cz), v němž se konstatuje, že „*nelze přehlédnout, že účastník důchodového pojištění vstoupil do tohoto systému za předpokladu, že plnění povinností z jeho strany musí být provázeno plněním odpovídající povinností ze strany státu. Na vzniku odchylek veřejnoprávního pojišťovacího vztahu v důsledku protiprávního jednání zaměstnavatele, provázeného náhradou pojistného plnění fikcí jeho zaplacení, žalobkyně nenese žádnou vinu a nelze proto ani žádat, aby případně strpěla další neoprávněnou újmu. Smyslem veřejnoprávní koncepce důchodového pojištění je bez dalšího zajistit určité hmotné zabezpečení zaměstnance v době, kdy v souladu se zákonem získá nárok na dávky důchodového zabezpečení. Takový vztah poskytovatele a příjemce dávek je založen na předpokladu vzájemného plnění zákonem určených povinností. Jak vyplývá ze skutečnosti, že ukončení pracovního poměru žalobkyně bylo pravomocným rozhodnutím soudu určeno za neplatné, povinnost zaměstnavatele pojištění odvádět trvala od samého počátku existence pracovního poměru žalobkyně bez přerušení. Stát nebyl v takovém případě poškozen, neboť nakonec dostal, co mu náleželo, takže ani práva žalobkyně není důvod zpochybňovat.*“

Soud při svém rozhodování dále vycházel z nálezu Ústavního soudu ze dne 9.6.2005, sp. zn. II. ÚS 348/04, v němž je konstatováno, že „*je nepřipustné, aby příslušné státní orgány pouze důsledně vyžadovaly plnění povinností ze strany občanů (v daném případě placení pojistného) a nedbaly přitom ochrany jejich zájmů. Systém sociálního pojištění by v případě přijetí platby za stěžovatele a jejího následného neuznání pro účely výpočtu výše důchodů připomínal princip mechanismu, označovaného jako perpetuum mobile druhého druhu. Výrazem takového postupu je přepjatý formalismus, jehož důsledkem je sofistikované zdůvodňování zjevné nespravedlnosti, což vede k porušení článku 36 Listiny.*“

Je zřejmé, že účelem uzavřené dohody bylo zajištění nápravy takovým právním prostředkem, který by garantoval odčinění vzniklé situace, kterou žalobkyně nezavinila, ale která ji poškodila, neboť jí nebyl vyplácen plat ve výši, na kterou měla nárok. Přihlédneme-li k celému systému důchodového pojištění a k ustanovení § 5 zákona o pojistném na sociálním zabezpečení, pak lze dovodit, že náhrada platu vyplacená žalobkyni na základě uzavřené dohody o narovnání, je příjmem započitatelným do vyměřovacího základu. Dohoda o narovnání je totiž zvoleným prostředkem nápravy určení platové základny pro výpočet platu a stát tak, byť opožděně, obdržel pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a zdravotní pojištění.

Soud závěrem konstatuje, že žalovaná nesprávně aplikovala ustanovení § 5 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení, když vycházela z výkladu, že doplatek platu žalobkyně za roky 2012 – 2014 nelze započítat do rozhodného období pro výpočet důchodu. Žalovaná tak zatížila své rozhodnutí nezákonností, a proto soud přikročil výrokem ad I) ke zrušení rozhodnutí žalované a současně ve smyslu ustanovení § 78 odst. 4 s.ř.s. také rozhodl o vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Vzhledem k tomu, že uvedenou nezákonností je zatíženo i rozhodnutí správního orgánu I. stupně přistoupil soud i ke zrušení tohoto rozhodnutí podle ustanovení § 78 odst. 3 s.ř.s. V dalším řízení bude žalovaná dle ustanovení § 78 odst. 5 s.ř.s. vázána právním názorem, který soud vyslovil v tomto zrušujícím rozsudku.

Současně soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. ve výroku rozsudku ad II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, když žalobkyně náhradu nákladů řízení nepožadovala, a veškeré podání bylo předáno soudu osobně na podatelně soudu.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 26. září 2016

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Gabriela Zlatová